

ЖУРНАЛ ВИЗНАНО ПЕРЕМОЖЦЕМ КОНКУРСУ "СВІТОЧ ПРИДНІПРОВ'Я"

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЩОМІСЯЧНИК

ВИХОДИТЬ З ЛИПНЯ 1991 р.

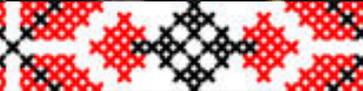
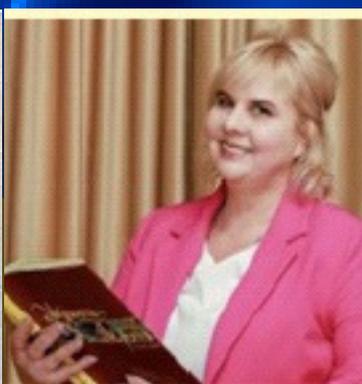
БОРИСТЕН

2025 рік

№ 10(407)

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ, ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ
ТА НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ ЩОМІСЯЧНИК

Кого визнано
ЛАУРЕАТАМИ ВІДЗНАКИ ІМЕНІ
Василя Макуха за 2025 рік,
читайте вже у цьому
номері журналу!

“У всіх народів мова – це засіб спілкування, у нас це – фактор відчуження. Не інтелектуальне надбання століть, не код порозуміння, не першоелемент літератури, а з важкої руки Імперії ще й досі для багатьох – це ознака націоналізму, сепаратизму, причина конфліктів і моральних травм. Людина розмовляє рідною мовою, а на неї озирються...”

“Нації вмирають не від інфаркту, спочатку в них відбирають мову”

Ліна Костенко

«Бористен (Борисфен)» – незалежний і недержавний український науково-популярний щомісячник, який висвітлює наукові, культурні, соціальні, історичні події. Видавцем і засновником часопису є Дніпровська міська громадська організація «Товариство шанувальників журналу „Бористен“», голова правління письменник і видавець Фідель Сухоніс.
Видавець: Дніпровська міська громадська організація «Товариство шанувальників журналу „Бористен»

Серія КВ, реєстр. номер 16084-4556 ПР. Рік видання двадцять перший. Постановою президії ВАК України від 9 квітня 2008 року за № 1-05/4 журнал внесено до переліку наукових фахових видань України, у яких можуть публікуватись основні результати дисертаційних робіт з історії, філології, політичних наук, мистецтва та культурології.

Редакція не завжди поділяє думку авторів і не несе відповідальності за недостовірність опублікованих даних. Редакція не несе відповідальності перед авторами і/або третіми особами і організаціями за можливу шкоду, нанесену публікацією статті. Редакція має право скоротити матеріал без згоди автора. Редакція сплачує гонорари тільки за матеріали, які замовлені авторами.

Представництва редакції:

У США: Promethean's Retort P.O.Box 35
Lyndhurst, N.J. 07071-0035 USA

З релігійних справ у США та Канаді: Mr. V.
Babanskyj, 74 Oakrige, Watchung, N.J.
07069, USA;

У Ізраїлі: Svitlana Glaz, Arie Rubin, 18VI, Lod,
Israel

У Польщі: Juri Hawryluk, skr. poczt. 55, 17 –
100 Bielsk Podlaski, Polska

Адреса журналу «Бористен»: Адреса редакції
а/с № 791, 49008 м. Дніпро, Україна
Телефон: (050) 340 - 28 - 27
e-mail: fidelsukhonis@gmail.com

Електронні версії журналу borysten.com.ua

Долучайтесь до нас у соцмережі
[facebook.com/borysteninfo](https://www.facebook.com/borysteninfo)

Верстка\дизайн
журналу *“CatArt”*
Видавець
Видавничо-поліграфічний
центр
вул. Воскресенська, 11
49000 місто Дніпро
Україна

Папір офсетний.
Друк цифровий
Щомісячник,
наклад:
1500 примірників

ШАНОВНІ ДОБРОЧИНЦІ!

Коли ми всі один за одного - ніякий ворог не страшний. Допомога, підтримка, взаєморозуміння, повага, не байдужість, віра для перемоги надзвичайно важливі. Поки воїни борються за наше життя й Незалежність України ми повинні умовно бути поруч й допомагати усім, чим можемо. Якщо не можеш йти у бій - плети сітки, стань волонтером. Не можеш стати волонтером - пожертвуй певну суму грошей.

Добродій Василь Стан (Boston, MA.,) роками допомагає щедрими добровільними датками Україні. Нині він зафундував княжу пожертву зразу на декілька потрібних справ. Та все це заради нашої Перемоги!
Родина добродійки Галини Степанівни Грушецької з Чикаго як завжди офірувала кошти для потреб нужденних стареньких в Україні. Щиро зичимо, аби була щасливою кожна днина цих світлих людей!

Влас. інформ.

----- Зміст -----

Стор.1 Адреси доброти

Стор.2 ЛАУРЕАТАМИ
ВІДЗНАКИ ІМЕНІ

Василя Макуха за 2025 рік
визнано

Стор.3 Найкраща промова
XXI століття (аналіз)

Стор.4 То вже не той суржик
і не ті люди!

Стор.5-12 Віра Вовк - милі

спогади про непересічну
особистість.

Стор.13 Учитель перед
складними загрозами: етика,
лідерство та стійкість до
стресу

Стор.14-18 Є ТАКІ
УКРАЇНЦІ

Стор.19 ЮВІЛЕЙ
Стор.20-26 Наша Церква

Долучайтесь до нас у
соцмережі

facebook.com/borysteninfo

Ще більше цікавої
та актуальної
інформації на
нашому сайті
borysten.com.ua

«Актуально»

ЛАУРЕАТАМИ ВІДЗНАКИ ІМЕНІ Василя Макуха за 2025 рік визнано:

Василь Стан (США)
за системну допомогу
героїчної боротьби
українського народу у
війні з шовіністичною
росією

**Володимир Могучий
(США)**
за подвижницьку працю
протягом десятирічч на
ниві духовної розбудови
України

Віра Боднарук (США)
за багаторічну
громадську діяльність
спрямовану на
утвердження
української України у
світі

**Світання Свириденко
(США)**
з нагоди 90-річчя
та плідну громадську
діяльність
на українській ниві

Юрій Якуба (Україна)
за активну
громадянську позицію
та розробку концепції
духовного і політичного
відродження України
«Народний Гетьманат»

**Людмила Муркович
(Україна)**
за активну
громадянську позицію
та значний внесок
у забезпечення
підтримки ВПО

**Микола Цоколенко
(Україна)**
за пропаганду
і поширення серед
широких верств
населення української
звичаєвості й традицій

**Алла
Малиновська-Поправка
(Україна)** за високий
професіоналізм,
ініціативність та
розбудову громадянського
суспільства.

Відзнакою ім. Василя Макуха вшановуються з нагоди ювілейних дат, визначних подій, за вагомі досягнення в галузях науки, освіти, культури, активну державотворчу та громадську діяльність громадяни України і представники української діаспори, окремі колективи, установи, релігійні громади та інші юридичні особи. Відзнака може бути присуджена посмертно. Співзасновниками відзнаки є Фондація «Промітеїв отвіт» (США) та Всеукраїнський щомісячник Бористен. Мета відзнаки – пошук та підтримка на теренах України і за кордоном найбільш успішних, активних та новаторських діячів культури, науки, освіти, релігійного та громадського життя.

Найкраща промова ХХІ століття (аналіз)

Автор і контекст

Промову було виголошено 4 березня 2025 року в Сенаті Франції під час дебати щодо ситуації в Україні. Клод Мальюре – сенатор Франції, голова фракції Horizons у Сенаті, багаторічний мер міста Віші. Виступ був визнаний у ЗМІ (особливо в Україні) одним із найважливіших і найсміливіших промов ХХІ століття, оскільки стосувався кризи безпеки в Європі, війни в Україні та послаблення позицій США.

Головні тези промови

Мальюре говорить, що Сполучені Штати перестають бути гарантом безпеки Європи. Порівнює Вашингтон із «двором Нерона» – місцем хаосу та егоїзму. Критикує підтримку диктаторів і ослаблення демократичних інституцій у самій Америці.

Європа має діяти самостійно

Перед лицем ослаблення США Європа мусить взяти відповідальність за власну безпеку. Потрібна власна оборонна стратегія та політична незалежність.

Україна як ключовий тест

Україна є лінією фронту, на якій вирішується майбутнє всієї Європи. Поразка України означала б поразку Заходу й відкрила б шлях для російської експансії.

Конкретні вимоги

Збільшення постачання зброї для України. Використання заморожених російських активів на відбудову та підтримку оборонної війни. Створення потужного європейського оборонного союзу, незалежного від США.

Стиль і риторика

Мальюре використовує сміливі історичні порівняння (Нерон, американська стіна, імператорський двір), щоб показати занепад політики США. Його тон є тривожним, але мобілізуючим – він попереджає про катастрофу, а водночас дає бачення дій. Виступ має характер політичного маніфесту Європи, який особливо відгукується в Україні.

Значення для України та Європи

Промова підсилює переконання, що Україна бореться не лише за себе, а й за всю Європу. Це один із небагатьох виступів західного політика, який так однозначно: називає речі своїми іменами (США зраджують, Росія – агресор), вимагає дій, а не слів (більше зброї, менше бюрократії).

Контroversії

Критика США могла бути сприйнята як надмірно одностороння та ризиківана в контексті НАТО. Дехто з коментаторів вважав, що він надто драматично змальовує «занепад Америки». Проте завдяки цьому промова стала гучною й запам'яталася.

Підсумок

Промова Клода Мальюре – це потужний голос на захист України й застереження для Європи: або вона візьме відповідальність за свою безпеку й підтримає Україну, або поділить її долю. Це текст-маніфест, що поєднує гостру критику США із закликом до нової, сильної Європи, здатної до самостійного захисту та солідарності.

Стефан Лашин (США)

«Пером публіциста»

То вже не той суржик і не ті люди!

Прибув я з дружиною до Києва. Зустрічає нас водій одного колеги. Якось розпочалася дискусія і то на політичні теми. Усі у Києві готові розмовляти на ці теми адже це найважливіші і найбільш пекучі проблеми. Вони заторкують кожну сторінку людського життя коли людина живе на території війни.

Я великий звеличник Президента України Зеленського. Тверджу що його заслуги у цей час війни не міг би був зробити був який інший. Це викликає велике невдоволення від водія. Він не починає спокійно. Його немовнесе. Він договорується навіть до того, що Зеленський працює, щоби догодити Москві, а я цього не бачу, каже водій бо я живу собі спокійно в Америці і з так далеко не розумію подій. Я трохи розсердився та кажу йому, що з його водійською освітою він не сприймає політичних процесів і не може зрозуміти як ввесь світ окрім президента Америки високо цінить заслуги Зеленського та в одній чи другій формі уболює за Україною та її народом. Решта проїзду було мовчанка. Щойно наступного дня при обіді з його працедавцем виходить що водій колись служив в оборонній службі Президента Януковича.

У кожному випадку часи змінилися на користь України і треба признати, що говірна мова значно поправилась. Розмовляють на вулиці по українському або суржиком. Дуже рідко якійсь старіпняки розмовляють на мові Пушкіна. Великою різницею це те, що коли молоді какають і дакають і я звертаю їм увагу вони намагаються у чемний спосіб або вибачитися або запитати, а як правильно. Я на відміну від моїх попередніх конфронтації спокійно подаю пораду. Конфліктів щодо мови здається немає вже більше. Українська мова перемогла правда великим коштом людських жертв. Треба було пізнати москалів.

При цьому приїзді передбачаю цікаві зустрічі, найголовніше з студентами Київського національного

університету імені Шевченка з Інституту міжнародного права, з Державним Університетом імені Драгоманова та віртуально з Харківським національним університетом імені Каразіна. Темою лекції буде відносини Америка та Україна в історичному глобальному контексті. Сама тема викликає багато задумання, а зокрема сьогоднішня позиція Президента США, нові санкції на Москву та питання надання далекосяжної зброї. Студенти дуже відчують цю війну бо гинуть родичі та знайомі а також велика частина студентського життя обмежена віртуальною участю. Також студентів в Україні завжди цікавить лекція про Америку читана людиною з Америки.

Що Київ у стані війни відчутно бо далі запроваджена комендантська година, тепер восени на початку зими поки що не нагріваються помешкання та електрика обмежена на кілька годин. Також у ночі гудять сирени та закликають йти в покриття але оскільки я прибуваю три рази у році у час війни це мене вже не тривожить. Я також старий. Якщо за часто сирени то я просто лягаю на другу сторону подушки.

Закликаю відвідувати Київ та інші міста де проходить активно війна. Воно корисне для кращого розуміння чим живе населення України протягом майже чотири роки повно масштабної московської агресії. До великої міри люди вже звикли, якогось великого страху немає і дуже багато заангажовані у різних формах активної оборони. Це тому, що змагаються за власне існування і сам спосіб життя. Якщо бажаєш бути вільною людиною то треба жити не в імперії, а у незалежній українській демократичній державі. Кращої демократії я не бачу ніде чим в Україні.

26 жовтня 2025 року
Аскольд Лозинський
(США)

Віра Вовк – милі спогади про непересічну особистість

Готуючи рецензію Надії Гаврилюк «ЧУЖИН(КА) В ПОЕЗІЇ ВІРИ ВОВК» до друку в «Бористені» я не зміг не пригадати свої зустрічі з цією славною жінкою. Ми бачилися як у Бразилії, так само і в Україні. Вона навіть гостювала на моїй заміській посілости на березі Дніпра. Тоді пригадую жартома сказала, окидаючи оком простори Славутича:

-Ось це буду просити Вас, пане Фіделю дозволи писати перед цим краєвидом свою нову книгу. Я маю задум цілого роману...

Не судилося. Хоч наша творча співпраця з поеткою все таки мала місце. У серія «Бібліотека журналу «Бористен» побачили світ дві збірки поезій Віри Вовк.

А у далекому вже нині 2010 році я видав книгу нарисів "Ріо-де-Україна", яка описує подорож до Бразилії та знайомить з українською діаспорою в цій країні. Вона включає історії про українців у Бразилії, а також враження про саму країну. Багато з цих нарисів були раніше опубліковані в журналі «Бористен». Є там рядки присвячені Віри Вовк, котрі я і хочу запропонувати читачам.

Між іншим, та поїздка подарувала чимало цікавих зустрічей. Зокрема, із головою українсько-бразилійської репрезентації Віторіо Соротюком. На світлині що вміщена ми разом з ним побіля пам'ятнику Тарасу Шевченку у столиці бразилійського штату Парана місті Курітібі.

Фідель Сухоніс,
шеф-редактор щомісячника «Бористен»

"Ріо-де-Україна"

(уривок)

І ось ми вже побіля будинку в якому мешкає пані Віра. Здалеку подібні споруди можна прийняти майже за українські багатоповерхівки. Але зблизька стає зрозумілим й інший архітектурний стиль, і щедро заставлені різного роду рослинами відкриті балкони. А то як же – це ж тропік. Між іншим, балконна оранжерея української поетки з Ріо так само вражає. Як і власне саме помешкання. Однак, про це дещо нижче. Про те що ми маємо зустрітись з непересічною і талановитою людиною я знав не лише з особистого спілкування з пані Вірою Вовк.

І ось у дверях власної квартири нас зустрічає пані Віра. Мила, гарно і охайно вбрана жінка ласкаво запрошує до своєї оселі. В око зразу впадає, що у спекотному Ріо це правдивий острівець України. Доволі просторе помешкання швидко нагадує музей чи якусь мистецьку виставку стільки тут картин, вишивок, килимів, скульптурної пластики тощо. Вочевидь, що домінує українська тематика. Але зустрічаються вироби латинської і навіть африканської культури. Розмова наша безупинна. Чи то ж бо диво?! Сама особистість Віри Вовк викликає велике зацікавлення, а окрім того вона бразилійка з українською душею. А тому її поезії не штукарство, не римування заради римування, а висока мистецька правда. Як, скажімо, ось ці рядки:

Я ліплена з доброї

Бориславської глини.

Куди не поніс би мене буревій,
темні ялиці шумлять у мені,
темна Тисмениці таємниця

струмить у жилах.

Моя душа стане дзвоном
Старої бойківської дзвіниці,
Щоб голосити за мертвим
І будити живих».

«Щемливі почуття викликає у кожного з нас вечера, котру пропонує гостинна господиня. На столі борщ, гречана каша з м'ясом - правдива українська кухня за тисячі кілометрів від дому. І всі ці смачності власноруч приготувала талановита поетка, амбасадор нашої культури в світі! Щоправда, за гостинним столом не обійшлося і без страв місцевих, популярних в Бразилії. Прохолодний салат із свіжої фрукти, залитий якимось оригінальним сиропом був незабутнім. Що ж цілорічно щойно з дерева та городу різноманітні фрукти та овочі така приємність цих країв.

Скільки б ми не говорили з пані Вірою, а все одно про все не розпитаємо. Хоч як і хочеться. Та їй не годиться зловживати приязню одразу двох людей українського консула Сергія Небрата та господині дому. У кожного з них свої побутові клопоти та щоденні турботи. Добродію Сергію. Ще слід відвезти нас у готель. А окрім того завтра вранці на нас чекає переліт до столиці штату Парана міста Курітіба. І на прощання пані Вірі Вовк хочеться сказати: дорога землячка у Вас не лише чудові вірші, а й такий смачний борщ!

Надія Гаврилюк (м. Київ, Україна)

ЧУЖИН(К)А В ПОЕЗІЇ ВІРИ ВОВК

Віра Вовк (02.01.1926-16.07.2022) – унікальна постать в українському письменстві: поетеса (лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка 2008 року), прозаїк і драматург, перекладач і популяризатор української культури. Уродженка Борислава, чие дитинство минуло в Празі (де батько здобував фах лікаря), згодом – у гуцульських Кутах і Тюдеві, навчалася в гімназії у Львові.

З тринадцятирічного віку жила в еміграції – в Німеччині (Пірна, Дрезден, Вальдзе, Тюбінген) та Бразилії (Курітиба, Ріо-де-Жанейро). В її творчому доробку понад 50 збірок поезії, 31 книга прози, 8 книг спогадів, 16 видань драматургії, 16 перекладних антологій, а також серійні видання і монографії (41 позиція). Проте доля Віри Вовк нагадує долю емігрантів її покоління (перед Другою світовою війною), а також більш ранніх і пізніших хвиль еміграції. В текстах поетеси часто фігурують

поняття чужина та чужинка, що мають основою біографічне підґрунтя авторки. В збірці «Ластів'яче перо» В. Вовк умістила вірш під назвою «Вирій», у якому фіксує з відстані часу епізод власної еміграції: «Дарма! Їхню землю взяв у полон / Другий ворог жорстокий! / Вісті тривожні пробили кордон, / Сльозами втопили надію. / До кого тепер притулити чоло / Чужинкам з незнаного краю?» [1, с. 33].

Назва «Вирій» є не лише згорнутою метафорою емігрантів-птахів, але і розумінням самої еміграції як явища тимчасового, що з потеплінням політичного клімату і визволенням від двох ворогів – комуністів і фашистів – завершиться поверненням на Батьківщину.

Але тому, що один ворог змінює іншого, надія побачити рідні пороги топиться в сльозах, а перша еміграція (з України до Німеччини) змінюється другою (з Німеччини до Бразилії). В оту другу еміграцію Віра Вовк їхала з мамою (батько загинув при бомбардуванні Дрездена, а подруга і названа посестра Зоя Лісовська раніше переїхала до Австрії, щоб уникнути праці в трудових таборах) [2, с. 37, 40]. Тож жінкам і справді не було до кого «притулити чоло», вони почувалися чужинками, більше того – з незнаного краю. Україну не знали в світах і сприймали частиною радянської імперії, або землею-бранкою, яку хотіли захопити в полон.

Дослідниками еміграції вказано: ситуації виїзду з країни проживання суттєво відрізняються від вигнання. Хав'єр Санчес Сапатеро у праці «Пам'ять і література: писати з вигнання» зазначає: «Вигнанець не тільки змушений жити далеко від своєї країни але, крім того, не може

повернутися, поки не зникнуть причини, що викликали його виїзд» [3, с. 437]. Франсіско Кауде у книзі «Республіканський екзил 1939 року» пише: «те, що характеризує біженця, – це справжня, непереборна нестача – це засуд, з яким йому доводиться стикатися – свободи жити на своїй землі, це відмінність, яка вважається якісною [...] щодо традиційного емігранта» [4, с. 281].

Перша еміграція В. Вовк мала виразніші ознаки екзилу, ніж друга, хоч обидві, за великим рахунком, були етапами однієї еміграції, адже точкою відліку завжди була Україна. Початковий етап екзилу поетеса також описує, зокрема в вірші «Нездійснені мрії», де антропологізує дійсність як тріаду непроханих гостей – війну, самотність і чужину. Знаково: війна не приводить безпосередньо до чужини як еміграції, але спершу веде до самотності як відчуження. Проте воно протікає не в форматі чужа серед своїх, а в координатах чужа світові, що руйнується. Втікаючи від руйнування світу, персонаж вірша опиняється на чужині. Тут вчувається аналогія з Вірою Вовк, що в тринадцятирічному віці емігрує з України, рятуючись від

Другої світової війни.

В збірці «Печерні малюнки», назва якої апелює, з одного боку, до найдавніших культурних артефактів, а з іншого – до печери Платона, до пригадування найглибшого досвіду людини, а почасти і Бога, який народився в печері-вертепі, поетеса пригадує юначі мрії, знищені воєнним лихоліттям.

Однаке дієслово, використане тут, у вірші «Нездійснені мрії», – затопили – наводить на аналогію із затопленням фараонового війська (Див. Вихід 14: 19-27). На перший погляд, це може видатися дивним. Але ті нереалізовані мрії не могли б збутися в колоніальній дійсності новітнього «єгипетського рабства» як радянської імперії, так і фашистської Німеччини. Тож еміграція для авторки – вихід із духовного Єгипту. На противагу своїй-не-своїй землі (колонізованій Україні) географічний Єгипет – чужа земля-як-своя, що є культурною скарбницею людства: «Прийшли війна, самотність, чужина / Затопили мрії / Про Ур, Карнак, Трипілля, / Про піраміди й вавилонські вежі / Клинопис і гієрогліфи, / Затерті епітафії й камінні писанки» [5, с. 13].

Врівноважуючи непроханих гостей – війну, самотність, чужину – трьома мріями, авторка обирає знакові місця: Ур (знаний в Святому Письмі як Ур Халдейський, батьківщина Авраама; нині – територія Іраку); Карнак (центр єгипетської цивілізації, неподалік древніх Фів); Трипілля (Україна, бл. 5400 – 2750 до н. е.). Знаково, що чужині відповідає рідне авторці Трипілля.

Завершальний акорд вірша «Нездійснені мрії» – писанки, співвідносні з українською культурою. Тріада чужина – Трипілля – писанки вибудовує вертикаль із перевагою рідного і вивершує її сакральним символом. Якщо на початку вірша чужину марковано як географічну (еміграцію) і духовну (своє як колонізоване, внутрішньо чуже), то наприкінці своє – знак неприйняття, що обертається чудом. Одна з легенд Київщини оповідає: коли в Ісуса Христа кидали камінням, воно ставало камінною писанкою. Подібне неприйняття як підставу чуда пережито Вірою Вовк у емігрантському досвіді. Зокрема, в творчості поетеси є два вірші під назвою «Самаритянка». Той, де лірична героїня іменує Божого Сина як чужинця, ідентифікуючи себе з ним, уміщено у збірці «Жіночі маски». Інший уведено в структуру збірки «Легенда» із підзаголовком: «Самаритянка (Анна Марія)». Перший описує розмову Ісуса Христа з самаритянкою біля криниці; другий є поетичною версією притчі про милосердного самарянина, як видно з тексту: «Ти – самаритянка, / Підвела чужинку, / Кинену, як в'язку хворосту, / Самотню билину. / Повела на високу гору, / Де рясніла веселка, / Кисткою й багатими барвами / Розвеселила щодення. / Тепер малюєш рожево / Над горою вечірні хмари / Де Христос розгорнув рамена / Над містом і островами» [6, с. 45].

Прототипом героїні вірша є Анна-Марія Мурісі, художниця й учениця відомого бразильського художника Кандіду Портінарі [Сайт із творами художника: <https://www.wikiart.org/uk/kandidu-portinari>], подруга пані Віри. Їй Віра Вовк присвятила образок «Анна-Марія» у повісті «Коляда на Щедрий вечір». І прозовий текст у цьому випадку підсвічує поетичний. У образку відтворено розмову двох подруг, одна з яких – Анна-Марія – вже відійшла до вічності. Віра Вовк м'яко дорікає їй: «Мала всі дані, щоб стати успішного маляркою, а була нянькою всіх дітей вашої родини, медсестрою всіх недужих (включно зі мною)...» [7, с. 347]. Уживаючи щодо подружки ймення самаритянка, авторка покликається на її здатність лікувати, передовсім – душевні рани. Центральний персонаж поезії «Самаритянка» підводить ту, хто почувається самотньою билиною, супроводжує її у сходженні на гору, життєвим шляхом. Це сходження асоціативно нагадує про дорогу від Єрихону (міста в долині, символу земного життя з його пристрастями і негараздами) до Єрусалиму, що символізує життя небесне. Справді, і художниця і поетеса підіймаються на гору Корковадо, де на них чекає статуя Христа з розкритими обіймами. Далі Анна-Марія здіймається над горою («малюєш рожево / Над горою вечірні хмари»). Асоціативно рожеві хмари (світанкові чи вечірні) нагадують образ із вірша «Утеча» («сині гори в рожевих хмарах» [6, с. 14]), де передано досвід еміграції тринадцятирічної дівчинки Віри. Тож чужа земля (Ріо-де-Жанейро) почасти уподібнилась рідній поетесі Гуцульщині наприкінці її життєвого шляху, не була абсолютною чужиною.

Це стало можливим завдяки таким людям як Анна-Марія, присутність якої позбавила поетесу відчуття самотності. Образ билини відсилає читача до рядків Т. Шевченка («Ой одна я, одна, як билиночка в полі»), розгортаючи

тему в руслі національної літературної традиції. А тему покинутості В. Вовк подає через оригінальний образ: «Підвела чужинку, / Кинену, як в'язку хворосту». Чужинку, за якою впізнаємо поетесу, уподібнено до в'язки хмизу. Його призначення згоріти, давши іншим тепло. Повним самопожертви бачить авторка і своє життя. Метою жертвності є зробити свій край знаним, на що вказує фінал прозового образка «Анна-Марія», де подружки говорять про заслуги художниці перед Богом: « – Він, певно, тебе прийняв до Себе за самаритянську діяльність, – сказала я. – У Нього такі несподівані категорії... Найбільше Він оцінив те, що я помагала тобі в перекладах із тієї невідомої у світі, ображеної літератури...» [7, с. 350]. Метою життя В. Вовк було зробити знаною Україну, її літературу. Та й Україну пані Віра ототожнювала найперше з її культурою. Тож вище оцінила саме внесок подруги

в популяризацію української культури, аніж щось інше. Поетеса зналася на живописі та відгукувалася на нього віршами. Один із таких творів написано за грав'юрою Я. Гніздовського «Caged Eagle» («Орел у клітці», 1964)[Сайт художника: <https://hnizdovsky.gallery/products/054-caged-eagle-woodcut-1964-7-25-x-4-5-image-size>], що ілюструвала один із віршів Джона Кітса у виданні «Poems of John Keats» (New York: Thomas Y. Crowell Company, 1964). Якова Гніздовського (27.01.1915 – 08.11.1985), славетного українського художника-емігранта, Віра Вовк знала ще з часів життя у Дрездені, згодом вони неодноразово зустрічалися в Нью-Йорку, куди митець емігрував 1950-го року. Яків Гніздовський оформив обкладинку книги Поля Клоделя «Благовіщення Марії» у перекладі Віри Вовк, а також ілюстрації авторства художника вміщено в книгах Віри Вовк «O Cântaro» і «Der Baum», як нагадала поетеса в листі до мене від 21.07.2015.

Повернення до творчості Якова Гніздовського, інспіроване його картиною «Caged Eagle», через п'ятдесят років опісля створення художнього полотна, виглядає не тільки закономірно, а і знаково. Бо 2014-ий рік є роком окупації Криму, початком російсько-української війни. А окупація прямо співвідносна з неволею. Тож В. Вовк у збірці «Ораторія хвали» (2015) вміщує поезію «Вірлиця в клітці», де вірлиця (орлиця) символізує поневолену ворогом Україну: «Вірлиця в клітці, а там – гніздо на скелі! / Що за жорстока дійсність лихоліття! / Здригається риданням Україна, / Бо ненависні їй оков перстені. / Шукає розпростерти горді крила / Крізь палісади штаб чужого бога, / Ключе стіну в'язниці. А довкола / Байдужий світ, незважлива чужина» [8, с. 95]. Жорстока дійсність лихоліття – це не тільки нове поневолення, а і давнє, котрого Україна зазнала в складі радянської імперії. Поетеса зближує два часові пласти, ніби наново переживаючи і свої дитячі емігрантські спомини й нове коло трагічно-драматичної боротьби України за споконвічне право на свободу. Там – у майбутньому, яке поза рамою полотна і фізичним зором – гніздо на скелі. Проте Віра Вовк уже його бачить, адже вірить у те, що орлиця буде в своєму гнізді, Україна житиме у власній державі, а не в полоні окупанта. Чужу владу (ненависні перстені-пута) буде розірвано. А поки «Здригається риданням Україна, / Шукає розпростерти горді крила». Хоча світ і менш байдужий, аніж за більш раніх хвиль окупації, і Віра Вовк це помічала, проте і в збірці «Героїка» (видрукуваній посмертно в 2022-му) і в листах неодноразово казала, що належить покладатися найперше на себе. Тільки наша праця зможе спонукати незважливу чужину зважати на нас. І це доведено самовідданим творчим життям Віри Вовк.

Література

1. Вовк В. Ластів'яче перо. Ріо-де-Жанейро: *Contraste*, 2019. 54 с.
2. Григорчук Ю. М. Проза Віри Вовк: виміри сакрального. Брустурів: *Дискурсус*, 2016. 364 с.
3. Sánchez Zapatero, J. *Memoria y literatura: escribir desde el exilio // Lectura y signo*. 2008. №3, PP. 437-453.
4. Caudet, F. *El exilio republicano de 1939. Madrid: Cátedra*, 2005. 453 p.
5. Вовк В. Печерні малюнки. Ріо-де-Жанейро: *Contraste*, 2018. 52 с.
6. Вовк В. Легенда Ріо-де-Жанейро: *Contraste*, 2019. 56 с.
7. Вовк В. Знамено. Львів: БаК. 520 с.
8. Вовк В. *Ораторія хвали. Ріо-де-Жанейро – Київ – Львів: БаК*, 2015. 168 с.

«Добрі справи «Бористену»

Козацькому роду немає переводу!

Лекція – презентація «Козацька доба в Україні – від історії до сучасності» – імпреза з таким нестандартним формулюванням відбулася сьогодні у стінах Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. Показово що й відзначилася географія зацікавлених чинників.

Приводом для поважного зібрання став воістину княжий дарунок Благодійного фонду «Спадок Гетьманщини», який базується у місті козацької слави Конотопі. Очолює добротинну організацію український меценат та інтелектуал Євген Сур. Попри складну пору «Спадок Гетьманщини» зміг zorganizувати чимало потрібних проектів в царині української культури, історії та духовності. Цього разу для потреб науковців і бібліотек Січеславщини фонд безкоштовно надав академічні видання з історії козацької доби України. Координатором цієї акції виступила редакція Всеукраїнського щомісячника «Бористен». А наповнили захід передачі цінних книг академічним і

піднесеним змістом Управління культури і спорту Дніпропетровської обласної ради та вже згаданий ДНУ імені Олеся Гончара.

Як шеф-редактору щомісячника «Бористен» мені приємно зазначити, що комунікацію січеславців з конотопцями zorganizував саме наш журнал. Ну, а вже як очільник ДОО НСПУ задовлений тим, що активну участь у освітньо-просвітницькому заході взяли заступник голови правління січеславських літераторів Володимир Кільченський та поет, капелан, підполковник ЗСУ Андрій Карпенко. Позаяк присутніх порадували не лише змістовні й насичені промови як організаторів так і запрошених на імпрезу зацікавлених осіб, а й іскрометний виступ артистів академічного фольклорно-хореографічного ансамблю «Славутич».

**Фідель Сухоніс,
шеф-редактор
журналу «Бористен»**

Богуслав Сліверський
професор Лодзького університету

Учитель перед складними загрозами: етика, лідерство та стійкість до стресу

Сучасна школа стає місцем, де перетинаються різні виклики: соціальна непевність, кліматичні загрози, міграційні кризи, розвиток штучного інтелекту, а останнім часом і відкладені наслідки пандемії. У такому світі роль учителя виходить далеко за межі передавання знань. Він дедалі виразніше постає як етичний лідер, провідник спільноти й охоронець цінностей.

Проф. Вільям С. Фрік під час V Міжнародної конференції педерагогічної науки в Ряшівському університеті, організованої проф. Йолантою Шемпрух з колегами, підкреслив, що педагогічний професіоналізм – це не лише методичні й предметні компетенції, але передусім етичні зобов'язання перед молодими поколіннями. Учитель, подібно до лікаря чи юриста, не діє у вакуумі, адже його рішення, спосіб ведення уроку, вибір дидактичних методів, а навіть стиль спілкування з учнями та їхніми батьками формують чутливість і стійкість усієї шкільної спільноти до зовнішніх впливів. Моральні орієнтири у щоденній праці. Кожна професія спирається на моральні цінності, що захищають від хибних дій. Для вчителів це насамперед означає:

- повага до автономії учня, право на власний вибір, голос і самостійне мислення;
 - доброзичливість і турбота в межах активної підтримки розвитку та добробуту молодих людей;
 - принцип «не нашкось», тобто уникання слів і дій, які можуть поранити, маргіналізувати чи виключати когось;
 - справедливість у оцінюванні результатів праці учнів, чесне ставлення до кожного, незалежно від його здібностей чи соціального статусу.
- Адаптивне лідерство, або чого вчить школа в часи кризи?

Перед обличчям раптових криз – від пандемії до локальних людських драм – учителі стають адаптивними лідерами. Саме вони регулюють емоції спільноти, підтримують ритуали повсякденності,

дарують відчуття безпеки й надії. Їхнє завдання – не лише реагувати на проблеми, а й навчати молодь, як справлятися з непевністю, як спільно шукати розв'язання і як не втрачати сенсу навіть у хаосі.

Приклади шкіл у Туреччині чи Новій Зеландії, які відбудовувалися після землетрусів, доводять, що освіта стає простором відновлення надії й спільності. Завдяки цьому учні можуть відчути себе здатними вижити й зростати після кризи, і значною мірою це залежить від постави вчителів. Відвага як компетенція

Фрік наголосив у своєму виступі, що найважливішою рисою лідера в часи непевності й непрозорості є його/її відвага. Учитель щодня стикається з виборами, часом непопулярними, між зручністю та справедливістю, між рутинною і відкритістю на нові сигнали зі шкільного середовища. Відвага вчителя – це не героїчні жести, а послідовність у захисті цінностей, чутливість до тих, хто не має голосу, і узгодженість між словами та практикою.

Бути вчителем означає – на думку доповідача – бути моральним лідером, тим, хто не лише навчає фактів, а й формує характер, спільноту та впливає на майбутнє учнів. У часи складних загроз освіта не може обмежуватися «технічними рішеннями». Вона потребує лідерства, яке поєднує знання з емпатією, процедури з відвагою, а дисципліну з турботою про людину.

Тому кожна дія педагога – від способів оцінювання до розмови з учнем у кризовій ситуації – стає актом адаптивного лідерства. Саме в школі ми вчимося, що навіть у світі, повному непевності, можна зберегти гідність, справедливість і надію. Підсумовуючи свій виступ, проф. Вільям С. Фрік зазначив:

«Учитель XXI століття – це не лише фахівець у межах свого предмета, а й охоронець цінностей і провідник у формуванні стійкості учнів та всієї шкільної спільноти».

Є ТАКІ УКРАЇНЦІ

Цей сюжет має вже десятирічну історію. З початком АТО український соціум був приголомшений, пригнічений і дещо розгублений. Нам важко було повірити, що в Україні почала литися кров, що смерть стала реальністю для цілих регіонів та прошарків населення. Нині мені здається, що ті перші роки війни загартували українців та, коли можна так вважати, підготували нас до жахливого 2022 року.

Першими, хто прийняв у ті дні удар ворога, стали як військові, так і медики. Навіть у тилу. І саме Дніпропетровська обласна клінічна лікарня ім. Мечникова стала центром лікування та реабілітації наших воїнів у російсько-українській війні ще у 2014 році. Сюди почала надходити перша міжнародна і гуманітарна допомога. Очевидно, і з української діаспори також.

Саме у роки АТО до тодішнього ще Дніпропетровська прибув президент україно-американської медичної фундації з американського Детройту Борис Легета. Серед проєктів, з якими він допомагав колегам в Україні, було надання спеціальної літератури у перекладах з англійської українською мовою. Зокрема, такі видання: «Англійсько-український ілюстрований медичний словник Дорланда» та «Невідкладна військова хірургія». Під час цих поїздок він декілька раз побував у лікарні Мечникова. І на власні очі зміг побачити усю складність завдань дніпровських лікарів. Вочевидь, не лише у наданні медичної допомоги військовим. Цивільне населення області й тоді, й зараз потребувало лікарської опіки.

Під час одного з відвідувань потужного дніпровського лікарського закладу з американським українцем спілкувався сам керівник установи Сергій Анатолійович Риженко. Він докладно розповідав заокеанському гостеві про роботу очолюваного ним госпіталю, ділився розповідями як про проблеми, так і досягнення лікарського колективу. Спілкування виявилось обопільно зацікавленим, і американський гість

перебував у лікарні навіть більше від запланованого. Коли ми нарешті сіли з Борисом Легетою у авто і поїхали до готелю, де він зупинився, той раптом мене запитав:

-А як ти думаєш, скільки людей працює у лікарні доктора Риженка?

- Точно не знаю. Але, гадаю, пару тисяч буде...

-Пару тисяч, пару тисяч, - повторив декілька раз Борис.

-А до чого це ти?

-Знаєш, я бачив багато лікарень світу. Від операційних палат, вкритих листям бананових дерев у Африці, до госпіталів майбутнього у Японії чи Південній Кореї. Це були як маленькі лікувальні заклади, так і цілі медичні містечка. Але у жодній з цих лікарень не бачив, як директор вітається за руку з пламбером, як це буде по-нашому...

-Сантехнік...

-Ну, ось з сантехніком. Пригадуєш, як ми йшли до господарчої секції госпіталю, побіля входу стояв чоловік у спецівці та ящиком з різними інструментами. Доктор Риженко ще братом його назвав і потиснув правицю...

З часу тієї розмови з Борисом Легетою минуло майже десять років. Але його ремарка стосовно Генерального директора Дніпропетровської обласної клінічної лікарні ім. Мечникова набуває все більшої глибини і змістовності. Бо так вже влаштовано цей світ, що особистості цінують людей набагато більше, аніж дрібненькі персоналії, хоч із значними повноваженнями. І те, що подібна поведінка шанованого доктора не якийсь з різновидів PR, а осмислена і продиктована часом життєва позиція. Кожна людина, кожне життя в Україні під час війни потребує шанобливого ставлення. Саме з цієї причини у генерального директора немає власного кабінету. Як, між іншим, кабінетів завідувачів відділень, медсестер, лікарів. Є палати. Бо інакше колектив лікарні, у якому нині трудиться близько з двох з

половиною тисяч співробітників, буде просто локаційно не здатний лікувати щодня близько півтори тисячі пацієнтів. Робоче місце Сергій Риженка – кабінет, де працює ще двоє лікарів. Це його принципова позиція.

Маленьке село на Донеччині вже здавалося звикло до війни. Важко знайти обійстя не обстріляне, не понівечене руйнуваннями і пожежами. Позаяк іншого життя у людей немає. А жити треба. Того дня така бажана у селі поштарка привезла пенсії для селян. Хоч і розсіяла війна багатьох людей по усіх світах, натовп зібрався чималенький. Авіабомба залетіла всередину односельців. Велике озеро крові... Багато вбитих.

Скрізь лунали крики про допомогу та плач. Одні тіла закривали від поранень інших. Всім, кому пощастило, важко понівечених, було доставлено до лікарні Мечникова. У них розламані кістки, осколки в хребці.

Здається. Сергій Риженко за роки пекла, яке несе в Україну війна московітів, мав би звикнути до будь-яких жахів. Та справжній доктор не втрачає здатності розділити чужий біль. Це відчутно у його голосі, жестах.

-Трьом жінкам заплановано складні багаточасові операції. Найголовніше - не втратити надії та життя. Ми всі разом, крок за кроком, будемо йти до одужання. Як боляче бачити жінок, у яких з очей течуть не сльози, а кров, - ділиться зі мною розповіддю про трагедію Сергій Анатолійович. – Як не гірко, такі випадки не рідкість. До нас везуть не лише військових, а й поранених з Харківської, Донецької, Запорізької, Херсонської областей. Нерідко ми їх остання надія.

Війна не дає приводів для веселощів. А особливо, коли ти щодня стикаєшся з людським горем. Позаяк лікар Риженко, можна сказати, унікальний чоловік. Попри важкі психологічні навантаження він залишається джерелом оптимізму і доброї настанови. Я знаю Сергія Анатолійовича ще з мирних часів. Тоді його щира, приязна

усмішка була, можна сказати, візитівкою цієї відкритої для добра людини. Нині приводів усміхатися, відома річ, набагато менше. Та, попри біду, він зберігає здатність бути приємним у спілкуванні. Це надихає і колег, а головне - дає надію у власні сили пацієнтам, найперше, важко пораненим воїнам. А ще він постійно випромінює віру у краще майбутнє. Це знаходить прояви у його щоденній праці лікаря і очільника такого складного медичного закладу. Нове життя - найкращий символ щасливого майбутнього України. А тому не можу оминати один із сюжетів, на які так багата сьогодні Дніпропетровська обласна клінічна лікарня ім. Мечникова. Аліні - 22, 32 тижні вагітності, проживає в Кривому Розі. Їздила в Борислав до мами. Зі слів дівчини, біля будинку батьків, ворожий FPV-дрон атакував їхній приватний автомобіль. Жінку привезли до Дніпра. Завідувач ЛОР-онкологічного відділення Богдан Шпортько разом з хірургами та анестезіологами провів унікальну операцію - дістали осколок з середини горла. Зберегли два життя - Аліні і ще ненароджені дитини. Між іншим, вона чекає хлопчика.

- Бажання стати мамою сильніше болю. Життя повертається, - каже з усмішкою Сергій Анатолійович. – Зараз жінка переведена після операції до пологового будинку на збереження. Після цих слів він особливо сердечно усміхається. Як тільки може випромінювати позитив доктор Сергій Риженко.

Як відомо, сила будь-якого керівника не лише у особистих високих професійних здібностях. Не менш значуще, а на загал більш важливе, вміння створити фахову команду, об'єднати людей спільними ідеями та прагненнями. У штампях советської журналістики ще прийнято було декларувати як позитив про колектив односторонців. Думається, що це якраз не кращий варіант для добрих справ. Побіля путіна нині так само банда злочинців-односторонців. Ще б пак, чи можна там мати ідею, відмінну від карлика-старця?!

У Сергія Риженка у стилі керівництва вітається не сліпе наслідування вказівок шефа, а творча, як нині прийнято вважати, інтерактивна робота на результат. Відома річ, що людські стосунки особливо чуттєва сфера соціуму. Бувають незгодні, бувають конфлікти – без цього, практично, неможливо у будь-якій діяльності.

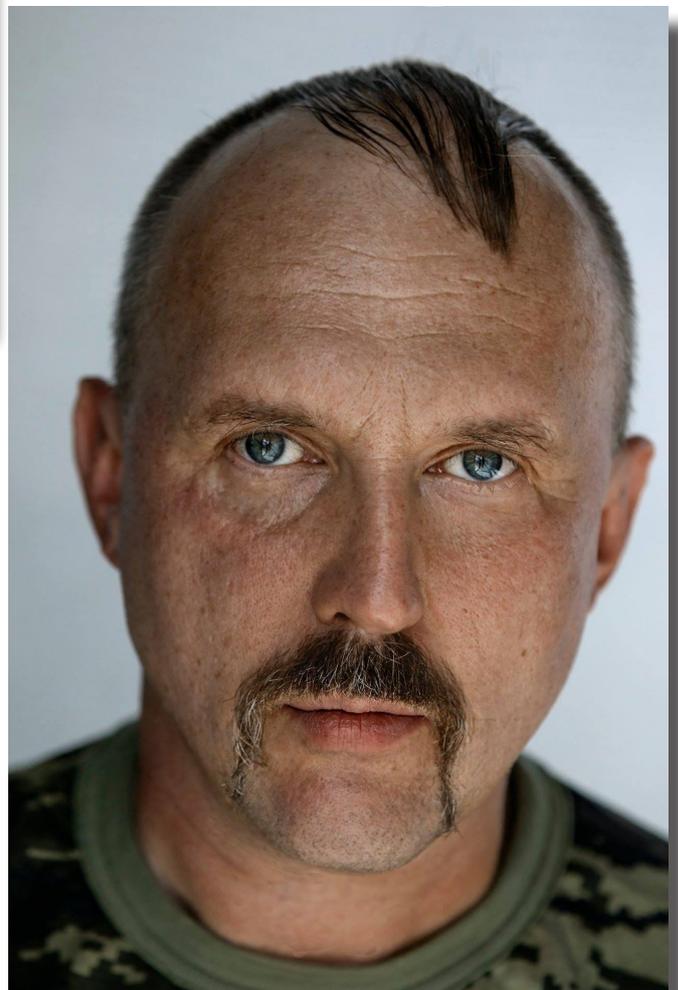

Позаяк, попри це все, генеральний директор Дніпропетровської обласної клінічної лікарні ім. Мечникова,

доктор медичних наук, професор, Заслужений лікар України РИЖЕНКО Сергій Анатолійович зміг створити і зберегти справді високопрофесійний медичний колектив. Про деяких з них Ви зможете прочитати на сторінках цього видання. Я ж хочу підкреслити, що про успішність керівництва героя мого нарису свідчать цілі лікарські династії, котрі трудяться у «мечці». Як ось батько і син Анатолій Семенович

та Олексій Анатолійович Комки. Вони надзвичайно обдаровані пластичні хірурги. Очевидно, аби їх талант був реалізований сповна, доклав руку Сергій Риженко.

Він, між іншим, не боїться брати на себе відповідальність про нестандартні рішення. Таким свого часу було сприяння у кар'єрному зростанні талановитому нейрохірургу Юрію Скребцю. Нині він заступник головного лікаря з хірургії та начмед Дніпропетровської обласної клінічної лікарні імені І. І. Мечникова. На Юрія Юрійовича доктор Риженко звернув увагу, коли той не приховував свою участь у «Правому секторі». Ще, як не гірка наша історія, донедавна гасло «Слава Україні!» віддякувало багатьох начальників. Що вже казати про «правосеків». Але Риженко найперше побачив у Скребці медика-професіонала. До слова, з початком повномасштабної війни Юрій Юрійович (позивний «Юзік»)

взяв відпустку, приєднався до добровольчого медичного підрозділу "Госпітальєри" та поїхав на передову рятувати життя. Зрештою, громадянська відповідальність так само невід'ємна риса справжнього медика...

А незадовго до того, як мені випало готувати цей нарис, я ще раз зміг переконатися у новаторському підході до керівництва госпіталем Сергія Анатолійовича. Маю на увазі знайомство з мужньою і неординарною людиною Алмасом Хазієвим. Він став символ мужності та героїзму. У 2023 в боях за Бахмут втратив обидві ноги. Сам лікувався в лікарні Мечникова і переніс понад 18 оперативних утручань. Не втратив жагу до життя. Нині він ментор лікарні Мечникова. Себто, фахівець, який, спираючись на власний досвід, надає поради людям з ампутацією ніг щодо життя у нових для них і болісних реаліях. Щодня своїм прикладом надихає наших поранених Героїв. Запроваджено таку посаду з ініціативи Сергія Анатолійовича Риженка.

І ще про одну відмінну рису керівника і фахівця медика Сергія Анатолійовича Риженка. Він надзвичайно публічний. Проводить цю свою діяльність, як на мене, успішно, у певній мірі навіть наступально. Його особиста сторінка у Фейсбук цьому яскраве підтвердження. Більш того, я глибоко переконаний, що опісля того, як закінчиться війна, пости доктора слід зібрати чи то під окрему обкладинку художньо-публіцистичного видання, чи створити якесь жанрове відео. На сьогодні ж публічна діяльність Сергія Анатолійовича сприяє його роботі як керівника, зрештою,

корисна інформаційна платформа для усіх зацікавлених. Тому, вважаю, не зайвим буде ознайомитися з фрагментом одного із дописів Сергія Риженка у «Фейсбуці».

«.. Лікарня Мечникова від 2014 року стала форпостом з порятунку поранених військових і цивільних. 2022 рік, повномасштабна російська агресія стала викликом для всієї України.

Лікарі і медсестри лікарні Мечникова стали на захисті життя на своєму робочому «полі бою» - в приймальному відділенні, операційних, реанімаційних палатах. Мешканці Дніпропетровської області і інших регіонів, які через окупацію втратили можливість отримати медичну допомогу, тимчасово переміщені особи, пацієнти з найважчими травмами і найскладнішими захворюваннями кожного дня приїжджають до Лікарні Мечникова в Дніпрі.

Десятки операцій щодоби, понад 21 тонна крові перелито пораненим задля спасіння їх життя. Вдячні всім, хто долучився до Дня донора 25 вересня.

Ваша кров безцінна, саме ви зробили великий внесок в лікування наших захисників! Лікарня Мечникова проводить соціальні заходи «Сім'я Героя». Батьки, дружини, рідні наших військових можуть пройти консультації найкращих лікарів, обстеження і лікування в нашому закладі.

Лікарня Мечникова прямує шляхом розвитку і вдосконалення медичної допомоги, ми прагнемо підняти рівень послуг до найкращих Європейських клінік! Ми вдячні пацієнтам, їх рідним, всім друзям Лікарні Мечникова за продуктивну комунікацію, щоб кожного дня ми ставали краще і ближче до вас. Лікарня Мечникова відкрита для ВСІХ!

Кожен свій робочий день я розпочинаю з оперативної наради чергових лікарів, завідувачів Центрів і відділень, обходу реанімаційних відділень. О 09.00 годині ранку з понеділка до п'ятниці в приймальному відділенні готовий прийняти пацієнтів або їх родичів, всіх, хто потребує допомоги. З повагою, Сергій РИЖЕНКО, генеральний директор Лікарні Мечникова, Дніпро».

У час, коли пишуться ці рядки, Україна переобуває у смертельному двобії із споконвічним ворогом. Але ми, неодмінно, переможемо! І зокрема тому, що є такі українці, як Сергій Анатолійович Риженко...

**Фідель Сухоніс,
укладач збірника**

----- ЮВІЛЕЙ -----

Він справжній український інтелігент, наставник молоді, вчений, лідер думок. Таким він для мене є з перших днів знайомства. А це тридцять з гаком років! Сьогодні Анатолію Михайловичу Поповському дев'яносто! Ще одна життєва вершина підкорилася світочу. Многая літа, пане професоре!

Фідель Сухоніс

Наша Церква

Видання благословив Патріарх УПЦ КП Філарет.
Бюлетень відіграє важливу роль в регіоні та Україні по
наверненню населення до духовних витоків нації та
релігійності. Виходить з вересня 2002 року. З грудня
2018 року додаток називається «Наша Церква»

Релігійний додаток часопису "Бористен"

№ 50 (2025)

**Христос обирає
самопожертву і
смирення – щоби
не Себе захистити,
але виявити любов
у жертовному
служінні людству!**

Митрополит Епіфаній

Сьогодні ми звершуємо першу Божественну літургію на щойно освяченому престолі в цьому чудовому храмі. І ця унікальна подія нагадує нам, що престол церковний є одночасно і місцем, яке символізує небесний престол Божий, і жертвником, на якому звершується Таїнство Євхаристії, тобто приноситься безкровна жертва.

Це подвійне поєднання символізму церковного престолу пов'язане зі служінням Господа нашого Ісуса Христа. Він, будиши Сином Божим, смирился Себе, став людиною, прийняв вигляд раба, як про це говорить Писання, і віддав Себе у жертву за гріхи світу. Тіло і Кров Христові, якими під час Божественної літургії стають принесені нами на престол жертвни хліб і вино – це є саме те істинне Тіло Спасителя, яке було розіп'яте на хресті, і та істинна Кров, яка була за нас пролита Сином Божим на Голгофі.

Спаситель помер заради нас. Але завдяки цьому жертвному найглибшому смиренню аж до смерті Христос стає Царем Слави і підноситься найвище за все творіння. Писання такими словами свідчить про це піднесення Спасителя, досягнуте завдяки найглибшому Його смиренню: «Тому і Бог звеличив Його і дав Йому ім'я вище над усяке ім'я, щоб перед іменем Ісуса схилилося всяке коліно небесних, земних і пекельних і всякий язик сповідував, що Господь Ісус Христос у славу Бога Отця» (Флп. 2:9-11).

Отже, престол церковний, який ми нині освятили для звершення богослужінь та для принесення на ньому Євхаристії, є символічним нагадуванням про жертвне смирення нашого Спасителя, завдяки якому Він став для світу істинним Царем і Вседержителем. І це символічне нагадування повинне бути спонуканням для нас, щоби ми, якщо бажаємо досягнути вічне блаженне життя у Царстві Небесному, заради цієї мети слідували за Христом, брали з Нього приклад у жертвній любові та смиренному служінні благу наших ближніх. Христос смиряється

і жертвує Своїм життям не тому, що у Нього не було іншого вибору чи можливості. Петру, який своїм мечем хоче захистити Його від арешту, Господь каже, що Він може навіть тепер ублагати Отця Небесного і на захист до Нього прийде дванадцять легіонів ангелів. Але тоді не звершиться спасіння світу, не буде виконана воля Божа. Тому Христос обирає самопожертву і смирення – щоби не Себе захистити, але виявити любов у жертвному служінні людству.

І Царем Господь Ісус стає не лише тому, що Він є Син Отця Небесного. Згадані вже раніше слова з Послання апостола Павла підтверджують, що гідність бути найвищим Царем-Вседержителем Спаситель отримує саме завдяки жертвній любові та хресній смерті. Як Бог, як Друга Особа Пресвятої Тройці, Син Божий є всевладним від початку та за Своєю божественною природою. Але як Спаситель, як Боголюдина, Христос підноситься над усім і посідає престол саме завдяки викупній жертві, яку Він приніс на хресті на Голгофі.

Усвідомлюючи все це і знаючи заклик нашого Спасителя, звернений до нас, взяти кожному свій хрест і йти за Ним, ми, дорогі брати і сестри, повинні пам'ятати всі ці істини. І, дивлячись на церковний престол під час богослужінь, вклоняючись Спасителю, який на цьому престолі невидимо перебуває, ми маємо згадувати про наш власний обов'язок смиренного служіння Богу і ближнім, обов'язок жертвності. А коли будемо йти цим вірним життєвим шляхом, то тоді і ми, за обітницею Спасителя, будемо там, де і Він перебуває – матимемо вічне життя у Царстві Небесному, про яке престол цей також нам постійно нагадує.

Окрім урочистого освячення престолу ми сьогодні молитовно вшануємо пам'ять видатного сина Прикарпатського краю і цілої України, сина цієї благословенної землі, блаженнопочилого Патріарха Володимира (Романюка).

Цьогоріч йому би виповнилося 100 років від дня народження, але вже минуло 30 літ від часу його упокоєння. А також минуло і три десятиліття від того поворотного дня нашої новітньої історії, коли звершувався його похорон, і який названо було «Чорним вівторком», але який став прообразом наших двох революцій, наших двох великих Майданів.

Патріарх Володимир двічі за своє життя був ув'язнений і беззаконним судилищем кинутий у кремлівські табори – за любов до України і за любов до рідної Православної Української Церкви. Перший строк ув'язнення він відбув як повстанець проти російсько-більшовицького панування на українській землі. А другий строк – як священник, який протиставився радянському ярму, силою накинута на Православну Церкву в Україні та на український народ.

Патріарх Володимир свідомо жертвував своєю свободою, можливістю здобути з ласки влади щось краще тут, у земному житті. Але його жертвну любов до Бога і до рідного українського народу бачив Господь, і тому покликав його до служіння єпископа і Патріарха. І навіть після свого упокоєння Патріарх Володимир послужив Церкві та Україні, у день «Чорного вівторка» та після нього

об'єднавши навколо себе, навколо свого діла життя і своєї пам'яті багатьох тих, хто продовжив боротьбу з російською імперією зла та з ярмом «руського міра» на шийі українського православ'я.

Тож сьогодні у молитвах і спогадах на рідній для Патріарха Володимира землі Прикарпаття, де він народився, де боровся і служив, ми підносимо особливі молитви за упокоєння його душі та за вічну пам'ять і Царство Небесне для нього. А також молимося за всіх, хто продовжує справу боротьби за рідну Україну і за свою автокефальну і помісну Українську Церкву, молимося за допомогу від Господа для живих і за спокій душ в оселях праведних для спочилих.

Нехай перед цим церковним престолом, як і перед кожним престолом у наших православних українських храмах, довіку згадуються в молитві імена всіх тих, хто у різні часи жертвно боровся і служив заради Бога, заради Церкви і заради нашого рідного українського народу. І серед цих імен нехай завжди звучить ім'я блаженної пам'яті Патріарха Володимира – гідного сина Церкви і нашого народу. Вічна і світла йому пам'ять, а Богу нашому слава на віки віків! Амінь.

“Новини”

Предстоятель зустрівся з українськими волонтерами

Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній 7 жовтня 2025 року прийняв у своїй резиденції українських волонтерів та благодійників.

Предстоятель автокефальної Православної Церкви України поспілкувався з гостями про триваючу протидію повномасштабній російській агресії, необхідність єднання у справі підтримки Сил оборони України та важливість продовження волонтерської діяльності попри всі труднощі. Окрім того, Його Блаженство відзначив волонтерів церковними нагородами та побажав їм Божої допомоги

Митрополит Епіфаній зустрівся з Президентом та Міністром закордонних справ Чеської Республіки

На полях «Форуму 2000» під час перебування у столиці Чеської Республіки, місті Празі, Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній зустрівся з Президентом Чехії паном Петером Павелом. Від імені Православної Церкви України та особисто від себе Блаженніший владика подякував Президенту і Чеській Республіці за послідовну підтримку, яку Україна отримує у боротьбі проти російської агресії.

«Ми віримо в нашу перемогу, бо на нашому боці правда, а де правда – там Бог і перемога, – сказав Митрополит Епіфаній. – Але нам потрібна допомога, щоб зупинити поширення зла “руського міра” і не допустити його просування далі в Європу».

Президент Павел відзначив, що участь Предстоятеля ПЦУ у «Форумі 2000» є важливим свідченням співпраці, та побажав владі Епіфанію і очолюваній ним автокефальній Церкві подальших успіхів у духовному служінні.

На згадку про зустріч Митрополит Епіфаній подарував пану Президенту Чехії хрест і ювілейну монету на честь 25-ліття відновлення Михайлівського Золотоверхого собору в Києві.

«Ви були у нас біля Стіни пам'яті, пане Президент, і бачили цей собор. Він був знищений комуністами, але його відродили. І це знак, що правда перемагає: комуністів нема, а Церква і незалежна Україна є. Ми віримо, що так само і зло “руського міра” буде переможене», – підкреслив Предстоятель ПЦУ.

Окрім того, у Чернінському палаці в Празі, офіційній резиденції МЗС Чехії, відбулася зустріч Блаженнішого Митрополита Київського і всієї України Епіфанія з Міністром закордонних справ Чеської Республіки Яном Ліпавським. У зустрічі взяли участь співробітники МЗС Чехії та заступник голови УЗЦЗ ПЦУ митрополит Євстратій. Під час тривалої розмови сторони обговорили проблему використання російською державою релігійних інституцій як інструменту ведення гібридної війни, систематичні порушення російськими окупантами базових прав людини, зокрема свободи віросповідання. Йшлося також про релігійні потреби українських біженців у Чехії та про практичну імплементацію українського законодавства щодо захисту конституційного ладу в сфері релігії. Митрополит Епіфаній розповів, що від початку російської агресії близько шести сотень храмів та інших релігійних споруд зазнали часткового або повного руйнування внаслідок російських обстрілів, а близько шістдесяті священнослужителів були вбиті, серед них і священники ПЦУ.

«Днями росіяни обстріляли храм, що належить громаді Московського патріархату в м. Костянтинівка на Донеччині. Він зруйнований, постраждали люди, які там перебували. У той час, коли російська пропаганда брехливо стверджує, що українська держава здійснює переслідування, насправді системно громади Московського патріархату страждають саме від обстрілів та насилля з боку російських військ та окупаційних адміністрацій», – зазначив Блаженніший владика.

Предстоятель ПЦУ також поінформував чеську сторону про діяльність Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій та її спільне свідчення, що в Україні є релігійна свобода.

«Законом зараз заборонено релігійним організаціям мати підпорядкування централ, що розташовані в країні-агресорі. І цей закон, який був підтриманий Радою Церков і релігійних організацій, передбачає суто демократичні процедури та стосується не питань віри, а захищає свободу релігії, український релігійний простір і безпеку від використання російською державою церковних інституцій як інструменту гібридної війни», – наголосив Митрополит Епіфаній.

Також Блаженніший владика розповів пану міністру про діяльність Капеланської місії, яка покликана сприяти українським біженцям у задоволенні їхніх духовних потреб.

«Там, де місцеві православні єпископи підтримують Україну, ми маємо добру взаємодію, а там, де вони займають проросійську позицію – співпрацюємо з іншими християнами, які часто більше виявляють любові та підтримки, ніж православні», – сказав Митрополит.

Міністр Ліпавський подякував Предстоятелю ПЦУ за візит і розмову та побажав йому і Православній Церкві України подальших успіхів, зокрема у протидії агресивній російській політиці в релігійній сфері.

ФУНДАЦІЯ «ПРОМЕТЕЇВ ОТВІТ»

Головним пріоритетом Фундації з осідком у США є сприяння у збереженні української свідомості та ідентичності, культурної спадщини і традиції серед широкого громадського загалу, особливо серед студентів вищих навчальних закладів в Україні та за кордоном, надання фінансової і моральної допомоги науковцям, студентам, винахідникам, громадським активістам іншим чинникам, котрі формують громадянське суспільство та демократію в Україні. За чинним американським законодавством пожертви надіслані до Фундації «Прометеїв отвіт» не підлягають оподаткуванню.

Promethean's Retort, P.O. Box 35, Lyndhurst, NJ 07071-0035
USA . 4petrop@verizon.net, 201 460 1364